

Консультація для батьків від логопеда

Слухняний язичок (артикуляційна гімнастика в домашніх умовах шляхом використання ейдетичних завдань)

Серед дітей дошкільного віку найпоширенішою вадою мовленнєвого розвитку є дислалія.

Дислалією називають порушення звуковимови, не пов'язаної з вадами слуху, порушеннями іннервації мовленнєвого апарату чи недоліками розумового розвитку дитини. Основними причинами виникнення дислалії є :

- порушення у будові артикуляційного апарату (неправильний прикус, порушення у будові щелеп, укорочена під'язикова вуздечка, високе чи вузьке піднебіння, відсутність деяких зубів) ;
- наслідування (діти можуть копіювати неправильну звуковимову когось із рідних) ;
- недоліки слухового сприймання звуків (це порушення не пов'язане зі зниженням гостроти слуху дитини, його причини приховані в недоліках формування уявлень дитини про звуки рідної мови, недостатності слухової уваги та слухового контролю);
- негативні біологічні та соціальні чинники (до них належать : патологія вагітності матері, вживання під час вагітності алкоголю, тютюну, наркотиків, обмеженість спілкування дитини, педагогічна занедбаність).

Формування правильної звуковимови вимагає великої, клопіткої , системної роботи, неабияких зусиль дитини та уваги й терпіння зі сторони дорослих. Щоб навчилася дитина правильно вимовляти звуки, їй потрібно навчитися здійснювати складні артикуляційні дії, спостерігати за роботою артикуляційного апарату, зосереджувати увагу на окремих моментах артикуляції, знаходити спільне та відмінне в положенні органів мовлення та свідомо керувати рухами активних органів, контролювати їхню роботу.

Вироблення точних, повноцінних рухів і дій, відпрацювання їх, об'єднання простих рухів у складні, відчуття артикуляційної постави – усе це досягається у процесі виконання дітьми спеціальних тренувальних вправ – артикуляційної гімнастики. Успіх роботи багато в чому залежить від застосування різноманітних, цікавих для дітей форм роботи, оскільки під час тривалого виконання одноманітних артикуляційних вправ діти швидко втомлюються, часом втрачають інтерес до занять. Щоб цікаво було дітям займатись, потрібно використовувати різні способи подачі навчального матеріалу, і одним із них є ейдетика. Саме ейдетика розмовляє з дошкільниками їхньою мовою. Вона залучає всі аналізатори дитини : дозволяє побачити, почути, відчутти. У дітей розвивається логічне й асоціативне мислення, увага, творчі здібності.

Ознайомимося з деякими ейдетичними прийомами та варіантами їх застосування в домашніх умовах під час виконання артикуляційної гімнастики.

Успішне навчання та розвиток дітей, безперечно, потребує поєднання занять із грою, використання художнього слова, цікавого ілюстративного матеріалу. Дитина, захоплюючись, не помічає, що її навчають, а тому легше і швидше долає труднощі, набуває необхідних навичок і знань. Ігрові прийоми проведення артикуляційної гімнастики знімають у дітей напруження, заохочують їх до наступних корекційних занять, надають упевненості у своїх силах, а спеціально дібрані римовані рядки до кожної вправи виховують у дитини увагу до звукового ладу мови, сприяють розвитку мовленнєвого слуху.

У логопедичній практиці, як відомо, прийнято користуватися певними умовними назвами окремих вправ «Жабки», «Хоботок», тощо, рекомендується використовувати також знайомі дітям картинки-символи із зображенням конкретних предметів, що асоціюються з певними рухами, положеннями органів артикуляційного апарату. Символи- картинки з відображенням певних артикуляційних вправ слугують зоровою опорою.

Як проводити артикуляційну гімнастику в домашніх умовах ?

- 1) Перед усім пам'ятайте, що саме вчитель-логопед правильно підбере артикуляційні вправи, які потрібні вашій дитині.
- 2) Дотримуйтесь певної послідовності у їх виконанні – від простих до більш складних.
- 3) Спочатку вправи виконуйте у повільному темпі, обов'язково перед дзеркалом.
- 4) Кожне заняття для дитини має бути цікавим. На перших заняттях можна обмежитися і дворазовим виконанням вправи, головне, щоб вона була виконана правильно, якісно. Потім кількість повторень збільшується до 10-15 разів.
- 5) Коли дитина навчиться виконувати рухи, відчувати положення органів артикуляційного апарату, дзеркало можна прибрати.
- 6) Для дітей потрібна зорова опора, тому доречно використовувати картки із зображенням артикуляційних вправ та символи-картки.
- 7) Позитивно налаштуйте дитину на роботу, наприклад, прочитайте веселий віршик, запропонуйте загадку. Покажіть символ-картку, зверніть увагу на зображення, запитайте про яку артикуляційну вправу подумала дитина дивлячись на символ-картку, а вже потім починайте виконання вправ.

Наприклад:

1. Артикуляційна вправа «Жабки» (на символ-картці зображенні жабки).
Запитання: «Про яку артикуляційну вправу ти подумав (ла)?». Відповідь дитини. Дитина уважно слухає віршик, пригадує правильне виконання вправи та виконує її. Аналогічна робота проводиться із наступними вправами.

Жабка їсти захотіла,
враз взялась вона
за діло -
наловила аж сім мух,
тому й рада :
рот - до вух!

Рот трохи відкрити. Посміхнутись, губи розтягнути так, щоб було видно верхні зуби. Утримувати таке положення під лічбу 10-15 секунд.

2. Артикуляційна вправа «Хоботок»

В зоопарку ми були,
там великі є слони.
А маленький Раві
привітався з нами.
Хобот свій він витягав,
«Всім привіт!»- немов казав.
Щоб йому відповісти,
Хоботок зроби і ти.
Краще губи витягай,
Раві швидше привітай.

Витягнути губи сильно вперед, напружити, як при вимовлянні звука У.

3. Артикуляційна вправа «Лопаточка»

Широким я язик зроблю,
на нижню губу покладу.
Гарна вийшла і пласка
моя лопатка з язика.
Жаль, така лопатка
не скопає грядки.

Широкий язик висунути, розслабити, покласти на нижню губу. Слідкувати, щоб язик не дрижав. Утримувати у такому положенні 10-15 секунд.

4. Артикуляційна вправа «Чашечка»

Чашку чарівну я можу зробити,
з глини її не потрібно ліпити.
Вгору широкий язик підіймаю,
старанно в нього краї загинаю.
Соком наповню її чи водою -
чашка чарівна завжди зі мною.

Рот широко відкрити. Широкий язик підняти вгору. Потягнутися до верхніх зубів, але не торкатися їх. Утримувати язик у такому положенні 10-15 секунд.

5. Артикуляційна вправа «Коник»

Я на конику скачу :

- Цок-цок-цок!

Хочеш, тебе підвезу?

-Цок-цок-цок!

З вітерцем мій коник мчиться :

-Цок-цок-цок!

Дзвінко стукають копитця:

-Цок-цок-цок!

В'ється коникова грива :

-Цок-цок-цок!

Ой, який же я щасливий!

-Цок-цок-цок!

Присмоктати язик до піднебіння, клацати язиком. Клацати повільно, сильно, тягнучи під'язичну вуздечку. Виконати 10-15 разів.

«Дихаємо правильно - легко розмовляємо»

Дихання, яке з'являється в момент вимовляння звуків, слів, фраз і бере безпосередню участь у їх утворенні, особливе. Воно називається мовленнєвим. Чітка звуковимова, красива дикція неможливі без добре розвинутого мовленнєвого дихання.

Доведено, що артикуляційний, дихальний та голосовий апарати постійно координуються у процесі мовлення, працюють синхронно. Існує пряма залежність організації мовленнєвого дихання від змісту висловлювання та інтонаційного характеру мовлення. Вдих під час мовлення — короткий, легкий, відбувається або після закінчення фрази, або між смисловими групами слів. Видих — тривалий, плавний (у співвідношенні 1:10, 1:15). Перед початком мовлення зазвичай робиться глибокий і більш швидкий, ніж у спокої і вдих. Він здійснюється через ніс і рот, а мовленнєвий видих іде тільки через рот. Видих продовжується настільки, наскільки необхідне звучання голосу під час безперервного вимовляння певної частини висловлювання. Мовленнєве дихання починає розвиватися у дитини одночасно з розвитком мовленнєвої функції й завершується до 10 років.

Часто буває, що діти мають ослаблений вдих і видих. Тоді вони розмовляють тихо, а якщо видих недостатньо плавний, мовлення стає уривчастим. Нерівномірний розподіл повітря під час вимовляння фрази викликає зупинки, добирання повітря в середині слова, а при поспішному вимовлянні фраз під час видиху може бути захлинання. Раціональний спосіб витрачання повітряного струменя має велике значення для утворення чітких, виразних звуків, для вільного звучання голосу по висоті, переходу від тихого до гучного мовлення і навпаки, тому дуже важливо вчасно допомогти дитині оволодіти навичками правильного дихання у процесі мовлення.

Мовленнєве дихання вважається недосконалим, якщо спостерігається:

- надмірно великий вдих;
- короткий або слабкий видих;
- недостатня плавність видиху;
- мовлення під час вдиху;
- несвоєчасне добирання повітря;
- прискорений темп дихання.

Система спеціальних дихальних вправ дозволяє дітям засвоїти правила плавного мовленнєвого висловлювання, допомагає нормалізувати голос, інтонаційну виразність мовлення. Під час виконання з дітьми вправ для виховання правильного мовленнєвого дихання слід звернути увагу на те, щоб м'язи плечового поясу, шиї, обличчя були ненапружені;

- щоки не надувалися;
- тривалість видиху була помірною;
- дитина не втомлювалася.

Робота за «картками» передбачає виконання різнопланових вправ для нормалізації та розвитку мовленнєвого дихання.

Вправи з рухами — важливі для розвитку координації рухів із диханням, для організації правильного вдиху і видиху, зміцнення дихального апарату, розвитку сили та рухливості дихальної мускулатури.

Вправи з вимовлянням звуків дають можливість навчити дітей утворювати тривалий та економний видих, нормалізувати мовленнєве дихання під час подовженого вимовляння голосних звуків або багаторазового вимовляння приголосних на одному видиху.

Вправи-звуконаслідування ґрунтуються на тому, що характер мовленнєвого дихання змінюється в залежності від гучності, інтонаційної та ритмічної структури мовлення, і з цього погляду є дуже цікавими та корисними. Вони допомагають дітям відпрацювати не тільки плавність і тривалість мовленнєвого видиху, а також вчать відтворювати силою та висотою голосу «розмови» різних тварин і птахів, імітувати їхню поведінку, дії. У цьому випадку звуки вимовляються якомога довше, поки вистачає повітря. Звернімо увагу, що під час виконання вправ-звуконаслідувань необхідно, щоб інтенсивно працювали руки, імітуючи рухи та дії тварин. Відомо, що рухи рук чудово активізують увесь організм, а особливо стимулюють дихання.

Важливо також виховувати в дітей уміння вимовляти невеликі фрази на одному видиху через наслідування, мовлення дорослих. Слід звертати увагу, також на рівний розподіл видиху протягом вимовляння фрази, кожне слово вимовляти чітко від початку до кінця. Тривалість видиху в процесі тренування слід поступово збільшувати.

Послідовне, систематичне виконання дихальних вправ допоможе:

- диференціювати носовий та ротовий вдих та видих;
- виробити тривалий, плавний ротовий видих;
- диференціювати силу і тривалість видиху;
- розвивати вміння змінювати силу, напруженість повітряного струменя;
- виховувати вміння сполучати вимову звука з початком видиху;
- учити дітей на одному видиху вимовляти фразу з 4—5 слів.

Цікаві віршовані тексти та малюнки викличуть у малюків жвавий інтерес, зроблять заняття веселими, знімуть зайве напруження. А спеціальні завдання разом із тим сприятимуть розвитку:

- інтонаційної виразності мовлення;
- сили та висоти голосу;
- координації рухів;
- артикуляційної моторики;
- міміки;
- дрібної моторики пальців рук.

Як розвивати мовленнєве дихання в домашніх умовах

• Вступний коментар до кожної дихальної вправи допоможе зацікавити дитину, психологічно її настроїти на виконання певної дихальної вправи. Виразно прочитайте його.

• Тексти віршів, створені для виконання дихальних вправ, легко сприймаються та запам'ятовуються дітьми. Виразно прочитайте вірш. З'ясуйте, як дитина зрозуміла текст, запропонуйте переказати зміст. Це важливо для розвитку слухо-мовленнєвої пам'яті.

- Малюнки-ілюстрації допоможуть краще сприйняти й запам'ятати вірші. Розгляньте малюнок, разом із дитиною, знайдіть рядки у тексті, що відповідають зображеному на малюнках, запропонуйте вимовити рядки вірша на одному видиху. Можна скласти коротку розповідь за малюнком. Це сприятиме розвиткові мовлення та зорової пам'яті.
- Звуконаслідувальні та голосові вправи передбачають розвиток сили та висоти голосу, інтонаційну виразність мовлення. Запропонуйте зіграти роль одного з персонажів, передати інтонацією, мімікою, рухами його характер, поведінку.
- Слід пам'ятати, що надмірне виконання дихальних вправ може призвести до легкого запаморочення, достатньо виконати 2—3 вправи.

Дітям завжди потрібен добрий, веселий, розумний старший друг, і тут багато чого залежить від дорослих, від їхньої творчої участі, щирого зацікавлення, фантазії, почуття гумору, від бажання допомогти малюкам досягти успіху.

Тренінг з батьками.

КАША

Чи спостерігали ви, як кипить на плиті каша: пихкає, ніби сердиться, що про неї забули. Вона турбується, хвилюється, що ось-ось пригорить, ніби просить про допомогу, бо її так люблять діти і вже чекають на неї. І коли нарешті згасає під каструлею вогонь, каша заспокоюється, затихає, інколи злегка зітхаючи.

Передайте це рухами, інтонацією.

Каша на плиті кипить

І стурбовано пихтять:

- Пф-пф!

Я не хочу пригоріти,

Дуже люблять мене діти.

Пф-пф! Пф-пф!

Де це кухар забарився?

Мабуть, вже і борщ зварився!

Пф-пф! Пф-пф! Пф-пф!

— Чую, кашко, тебе, чую,

— Зараз я тебе врятую!

— Пф-пф!

Мета вправ. Виховувати вміння змінювати напруженість повітряного струменя; розвивати силу та висоту голосу, інтонаційну виразність мовлення, координацію рухів.

Вправа «Каша кипить»

Вдих через ніс — затримка дихання — кілька коротких видихів із вимовлянням: «Пф-пф!» (спочатку стурбовано, потім занепокоєно, обурено, полегшено, задоволено).

Вправа «Чайник свистить»

Глибокий вдих через рот — затримка дихання — видих: «С-с-с-с-с».

Вправа «Дмухання через соломинку»

Глибокий тривалий вдих — затримка дихання — тривалий сильний видих (через уявну соломинку).

«Що мають знати батьки про фактори і причини які впливають на вади мовлення у дітей в дошкільному віці та їх усунення.»

Ще в дошкільному та молодшому шкільному віці батькам слід звернути увагу на вимову звуків у дітей. Діти зі звуковими вадами, коли усвідомлюють свій недолік, стають мовчазні, соромливі, нерішучі, а коли їх ще не розуміють, то вони дратівливі, замкнуті, невпевнені в своїх силах.

Дуже важливо своєчасно виявити вади мовлення і звернутися за допомогою до логопеда. Правильна та своєчасна організація логопедичної роботи є запорукою усунення порушень мовлення, підвищення успішності дітей. Грубі дефекти мовлення виникають при порушенні розвитку плода в період з 4 тижнів до 4 місяців.

· Фактори, що сприяють виникненню мовленнєвих порушень:

- Токсикоз при вагітності.
- Вірусні захворювання.
- Ендокринні захворювання.
- Травми, несумісність крові по резус-фактору.
- Родова травма, асфіксія.
- Захворювання в перші роки життя.
- Спадкоємні фактори.
- Неприятливі соціально-побутові умови.
- Травми черепа - де є струс мозку.

Причини чому діти погано говорять.

1. Батьки мало розмовляють з дітьми. (Розмовляти потрібно коли дитина знаходиться ще в утробі матері. Коли дитина народилась потрібно читати казки, вірші, чистомовки, скоромовки, показувати малюнки.)
2. Порушення анатомічної будови артикуляційного апарату. (Анатомо-фізіологічні дефекти: неправильна форма щелепи, зубів, коротка під'язикова складка, язик не достатньо піднімається вгору і не вимовляє звук (Р), неправильний прикус.)
3. Зниження слуху. (Батькам необхідно оберігати слух дитини)

Мовленнєві порушення та способи їх профілактики в сім'ї.

(Методичні поради для батьків)

Важливу роль у формуванні особистості дитини, зокрема у розвитку її мовлення належить сім'ї. Адже перші слова, перші речення дитина вимовляє у колі близьких людей – матері, батька, бабусі, дідуся. Не вчасне виправлення мовленнєвих вад призводить до порушень і затримки загального розвитку дитини, спричиняє труднощі в оволодінні навчальним матеріалом. Добре розвинене мовлення – це запорука майбутньої успішності навчання дитини в школі. До 5-6 років дитина повинна чітко вимовляти всі звуки, мати достатній за обсягом словниковий запас та засвоїти граматичну структуру рідної мови.

Наше мовлення складається із звуків. У дошкільному віці простежується неправильна вимова дитини звуків. Це цілком закономірне явище. Але більшість дітей не може самостійно опанувати правильну звуковимову, отже, потребує допомоги дорослих. Не всі батьки приділяють цьому серйозну увагу. Деякі вважають, що настане час, і дитина сама навчиться говорити. Якщо ж малюк продовжує і за рік-два говорити з помилками, вони дивуються : «Чому ж ти досі не навчився говорити правильно?»

Щоб своєчасно виправити звуковимову дітей, батьки мають знати ті вади, які найчастіше зустрічаються у дошкільному віці. Розрізняють такі види неправильної вимови: пропуск, заміна, спотворення звуків. У мові дошкільників найчастіше відбувається заміна:

Шиплячих Ш,Ж,Ч свистячими С,З,Ц;

Свистячих С, З, Ц шиплячими Ш, Ж, Ч;

Шиплячих і свистячих звуками Ф, В, Т, Д;

Звуків К, Г звуками Т, Д;

Звука Р звуками Л, Й, звука Л звуками Р, ЛЬ, Й;

Звуків Р,Л звуками В,Г.

До порушення звуковимову належать також спотворення звуків, неправильна їх артикуляція. Діти 3-4 років часто пом'якшують приголосні звуки. Спостерігається нечітка вимова приголосних, наближення одного звука до іншого, їх уподібнення, що приводять до спотворення слова. Досить часто зустрічається міжзубна вимова звуків С, З, Ц, Ш, Ж, Ч,Щ, Т, Н, Д, Л; бокова

вимова звуків С, З, Ц, Ш, Ж, Щ, Р. Така вимова звуків, якщо своєчасно не звернути на неї увагу, може залишитися на все життя.

Більшість батьків хвилює лише неправильна звуковимову дитини, і дуже рідко звертається увага на недорозвинення лексичної та граматичної ланок мовлення.

Не забувайте про те, що всі сторони мовлення дошкільника формуються, розвиваються й функціонують у єдності та нерозривно пов'язані між собою. Порушення однієї ланки веде за собою недорозвиток іншої, наприклад, недоліки усного мовлення часто проявляються на письмі (тобто дитина пише так само неправильно, як і говорить).

Тому для успішного мовленнєвого розвитку дитини важливо корегувати звуковимову, збагачувати словник, формувати граматичні категорії (рід, число, відмінки, час, вид), зв'язне мовлення та розвивати мислення, увагу та пам'ять.

Тільки за таких умов мовлення буде всебічним і сприятиме гармонійному розвитку малюка.

Загальновідомо: чим багатший словниковий запас дитини, тим більш образною, різнобарвною, виразнішою є її мовлення.

Отже, батьки постійно повинні уточнювати та збагачувати як пасивний, так і активний словниковий запас дітей. Ще в ранньому віці з дитиною потрібно весь час розмовляти, звертати увагу на оточуючі предмети, картинки, називати їх, розповідати за ними. Важливо навчити дитину запитувати про значення незрозумілих слів, виразів; послідовно переказувати зміст казок, оповідань, чітко висловлювати свою думку.

У малюків, які мають порушення звуковимовами, як правило, загальмовуються і процеси оволодіння повноцінними артикуляційними рухами. Але для того, щоб дитина навчилася правильно артикулювати важкі для вимови звуки, її губи і язик мають бути достатньо сильними, гнучкими і рухливими, тривалий час утримувати певне положення, легко здійснювати перехід від одного положення до іншого. Тож на початковому етапі для засвоєння, корекції та вдосконалення основних рухів органів мовлення широко практикується **артикуляційна гімнастика**. І батькам, в свою чергу, теж слід опанувати ази цієї гімнастики і проводити її зі своєю дитиною. Головна мета **артикуляційної гімнастики** – навчити дитину керувати органами мовлення та відчувати, запам'ятовувати рухи губ і язика, правильно ці рухи відтворювати для того, щоб згодом чітко вимовляти проблемні звуки у словах.

Артикуляційні вправи слід проводити в ігровій та цікавій формі, супроводжуючи невеликими віршами. Ігрові прийоми проведення

артикуляційної гімнастики знімають у дітей напруження, заохочують їх до наступних корекційних занять, надають дітям впевненості в своїх силах. Для початку пропонуйте 1-3 вправи тривалістю 3-7 хвилин. У 3-4 віці діти мають виконувати вправи чітко й плавно, а в 6-7 віці точно, швидко, легко переключатися з одного руху на інший.

Ніколи не сваріть дитину, якщо в неї не виходить правильно виконувати завдання, підбадьорте її, виконайте полегшене завдання, для того, щоб дитина відчула впевненість у своїх силах та не втратила раніше набуті навички.

Частіше хваліть дитину, формуйте у неї впевненість у своїх силах, створюйте ситуацію успіху.

Бажаємо успіхів!

Чому дитина погано говорить?

Кожна мама, яка звертається по допомогу до логопеда, завжди ставить запитання: „*Чому дитина погано говорить?*” Фахівці твердять, що причини цього можна визначити лише під час детального обстеження. Тільки після цього можна розпочинати заняття, що в першу чергу спрямовані на усунення причини недоліків мовлення. Це може бути невідповідність до вікових можливостей дитини (якщо у два роки дитина замінює звук [ш] на звук [с], брак уваги, що приділяється, зі сторони дорослих на розвиток мовлення дитини (якщо батьки зводять до мінімуму звичайне спілкування), наявність анатомічних вад (коротка або зрощена під'язикова зв'язка, неправильний прикус), порушення слуху (загального або фонематичного), зміни з боку нервової системи (заїкання, дизартрія). Дуже важко діти переносять двомовність у сім'ї. Вони „плутаються” в безлічі схожих звуків, оскільки в різних мовах за одними й тими самими буквами часто приховуються різні звуки, тому діти користуються тільки тим звуком, який легше вимовляється (наприклад, буква „г” в російській і українській мовах). Навіть наявність меншої дитини в сім'ї може спричинити спотворення в мовленні старшої, яка, бажаючи також стати маленькою, починає наслідувати меншу. Отже, на вимову дитини може вплинути що завгодно. Але всі перелічені причини спостерігаються лише у 30 % дітей із порушеною вимовою. Що у решти? Елементарна м'язова незрілість мовленнєвого апарату, недостатня його рухливість і пластичність.

Ось чому артикуляційна гімнастика – це найголовніший щабель на шляху до правильної вимови. Адже язик – це м'язовий орган, і для того щоб потім правильно заговорити, потрібно навчити його набувати правильної пози, виробити силу, щоб її утримати, витривалість, щоб довго не втомлюватися.

Зазвичай дитина починає „вивчати себе” на другому-третьому році життя. Яка реакція буває у батьків? „Витягни пальці з рота!” „А дарма! – твердить логопед Н. Даниленко. – Якщо пальці у дитини чисті, не відохочуйте пізнати

невідоме. Краще покажіть, що у вас також є язик, що він уміє робити ось так, так і так. Підкажіть, що його можна побачити в дзеркалі. Це буде перший масаж язика, перші прості вправи. Однорічного малюка вже можна поклати на „конячі”, посадивши його татові на плечі. Нехай тато не мовчить, коли „їде”, а клацає язичком, створюючи звук цокоту копит.

Дитині, звісно ж, це сподобається, захочеться повторити, а як повідомити про це дорослим, якщо говорити вона ще не вміє? Будьте певні, що це бажання перетвориться на необхідність заклацати язичком. І малюк тренуватиметься, поки у нього не вийде. Це дуже складна вправа артикуляції, але вона значно легше дається немовлятам, тому що дуже нагадує смоктальний рефлекс, ніж чотирирічним малюкам, у яких цей рефлекс уже зник.

Які ще вправи може виконати малюк?

„Вовк”. Попросіть малюка показати, як виє вовк (витягнути губи вперед і вимовити звук „у-у-у”). Якщо дитина не може витягнути губи, її слід навчити дути в трубочку (починаючи дути в трубочку більшого діаметра, поступово його зменшуючи).

„Кошеня”. Попросіть дитину похлебтати, як кошеня, швидко висовуючи і втягуючи губи.

„Бульбашка”. Навчіть малюка надувати щоки і різко розривати змичку губ.

Важливо навчити дитину користуватися серветками, але не менш важливо й уміти облизуватися. Адже це влучення язиком у ціль, навчання його підійматися вгору із загинанням. Спеціально намастіть верхню губу медом або варенням, нехай тренується. Дитині сподобається.

Таким чином, язикову гімнастику можна починати змалечку, виконуючи окремі вправи. Чому окремі?

Тому ще це вимагає посидючості й підвищеної уваги, яких у маленької дитини ще недостатньо. А ось у віці трьох років можна запропонувати вже цілий комплекс. Але якщо посадити малюка і вказувати йому робити так, а

потім ось так, то він і хвилини не витримає. Дитині потрібна казка про язичок, який мешкав у своєму будиночку (в роті), і ось одного разу... Придумати можна все що завгодно, головне – утримувати увагу дитини. Отже, сідаємо перед дзеркалом разом із мамою, як перед телевізором, дивитимемося і слухатимемо історію, яка одного разу відбулася з язичком, наприклад таку:

„Прокинувся язичок рано-вранці, визирнув у віконце (*просунути язик крізь губи*), подивився на небо і сказав: „Здрастуй, сонечко!” (*потягнутися до носика*), а потім подивився на землю, чи висушило сонечко вчорашні калюжі? (*Потягнутися до підборіддя.*) Озирнувся в кімнаті на годинник (*рот відкритий, горизонтальні рухи язиком із куточка рота в куточок, як маятник ходиків*) і зрозумів, що час іти снідати. Прийшов на кухню, взяв чашку (*рот відкритий, загнути кінчик язика вгору й утримати в такому положенні п'ять секунд, не торкаючись піднебіння і зубів*) і попив молочка (*хлебтальні рухи*), умився (*облизування*), почистив зуби (*горизонтальні рухи по поверхні верхніх і нижніх зубів, зовнішній і внутрішній їх стороні*) і зібрався гуляти, але виявив, що він замкнений удома на замок (*губи в усмішці, зуби стулити*). Спробував пролізти в щілинку (*штовхнутися язиком у зціплені зуби*), але нічого не вийшло. Тоді він вирішив навести порядок у будинку. Почав складати іграшки на полицки (*вертикальні рухи по внутрішній стороні щік*), зняв павутину зі стелі (*провести кінчиком язика по піднебінню*), позамітав підлогу (*горизонтальні рухи під язиком*) і знайшов ключик від замка. Можна йти гуляти! У дворі він гойдався на гойдалці (*кілька разів рухи вгору-униз*), грав у футбол (*штовхнутися язиком то в одну щоку, то в другу*), поїхав на конячці (*клацання язиком*), пішов у ліс, назбирав повний кошик грибів (*широкий язик „приклеїти” до піднебіння і відкрити рот*). А потім сів на пеньок і загравав на гармошці (*розтягування вуздечки*)”.

Коли дитина навчиться швидко й правильно все виконувати, можна попросити її стати вчителем і навчити все це робити якусь іграшку.

Таким чином, у щоденній грі м'язи язика міцнішатимуть. Це пришвидшить процес становлення звуків. Якщо ж вашій дитині вже

виповнилося більше, ніж п'ять років, а ще не відбулася нормалізація мовлення тоді не обійтися без постановки звука. Але це робиться дуже швидко й легко, і навіть без допомоги логопеда, а наслідуванням, якщо язик уміє здійснювати будь-які рухи, якщо дитина може вільно ним управляти.

На 3 – 4-му році життя у дітей різко збільшується потреба спілкуватися, дуже швидко відбувається накопичення пасивного словника. У цьому віці дитині дуже потрібен слухач. Їй хочеться розповісти про все, але бракує запасу слів в активному словнику. Тому малюка говорить поволі, збивається, заїкається, повторюється. У жодному випадку не можна підганяти дитину, оскільки це може спричинити нервові заїкання, не можна переривати хід її думок, оскільки можна знеохотити розмовляти взагалі. Будьте терплячими до свого „оратора”. Утішайте себе думкою про те, що повторюючи одне й те саме слово десятки разів (нехай неправильно, нехай проковтнувши його закінчення), дитина продовжує тренувати м'язи артикуляційного апарату. Ваше завдання – дати дитині джерело емоцій, а потім просто її вислухати. Якщо дитина сама не виявляє бажання розповісти, ставте навідні питання, нехай вчиться висловлюватися.

Отже, шановні батьки! Намагайтеся знайти для спілкування з дитиною хоч би півгодини на день. Вимкніть телевізор або радіо, на декілька секунд забудьте про свої проблеми і послухайте те, що говорить дитина: разом посмійтеся або поплачте, знайдіть вихід із складних ситуацій, що виникли у її житті. Так ви навчите дитину бути комунікативною, відкритою.

Якщо дитина спілкуватиметься, вона навчиться під час спілкування не тільки висловлювати свої думки, але й постійно порівнюватиме своє мовлення з мовленням оточуючих, помічатиме у своєму наявні недоліки, намагатиметься їх виправити. І все виявиться навпаки, якщо дитина уникатиме спілкування.